

» Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu (MT. 4, 4)«

DUMINICA DINAINTEA BOTEZULUI DOMNULUI

Tăierea împrejur cea după trup a Domnului; Sf. Ier. Vasile cel Mare

APOSTOL. COLOSENI 2, 8-12

Fraților, luați aminte să nu vă fure mințile cineva cu filozofia și cu deșarta înșelăciune din predania omenească, după înțeleșurile cele slabe ale lumii și nu după Hristos. Căci întru El locuiește, trupește, toată plinătatea dumnezeirii și sunteți deplini întru El, Care este cap a toată domnia și stăpânirea. În El ați

și fost tăiați împrejur, cu tăiere împrejur nefăcută de mână, prin dezbrăcarea de trupul cărnii, întru tăierea împrejur a lui Hristos. Îngropați fiind împreună cu El prin botez, cu El ați și înviat prin credința în lucrarea lui Dumnezeu, Cel ce L-a înviat pe El din morți.

EVANGHELIE. LUCA 2, 20-21; 40-52

În vremea aceea păstorii s-au întors, slăvind și lăudând pe Dumnezeu pentru toate câte auziseră și văzuseră, după cum li se vestise. Și, când s-au împlinit opt zile, ca să-L taie împrejur, I-au pus numele Iisus, cum a fost numit de înger mai înainte de a Se zămisli în pânțele. Iar Pruncul creștea și Se întărea cu duhul, umplându-Se de înțelepciune, și harul lui Dumnezeu era asupra Lui. Și părinții Lui în fiecare an se duceau de sărbătoarea Paștilor la Ierusalim. Iar când a fost El de doisprezece ani, s-au suit la Ierusalim, după obiceiul sărbătorii. Și sfârșindu-se zilele, pe când se întorceau ei, Copilul Iisus a rămas în Ierusalim și părinții Lui nu știau. Și, socotind că este în ceata călătorilor, pe drum, au venit cale de o zi, căutându-L printre rude

și printre cunoscuți. Însă, negăsindu-L, s-au întors la Ierusalim căutându-L. Iar după trei zile L-au aflat în templu, șezând în mijlocul învățătorilor, ascultându-i și întrebându-i. Și toți care Îl auzeau se minunau de priceperea și de răspunsurile Lui. Deci, văzându-L, rămaseră uimiți, iar Mama Lui a zis către El: Fiule, de ce ne-ai făcut nouă așa? Iată, tatăl Tău și eu Te-am căutat îngrijorați. Atunci El a zis către ei: De ce era să Mă căutați? Oare nu știați că în cele ale Tatălui Meu trebuie să fiu? Dar ei n-au înțeles cuvântul pe care l-a spus lor. Și a coborât cu ei și a venit în Nazaret și le era supus. Iar Mama Sa păstra în inima ei toate aceste cuvinte. Și Iisus sporea cu înțelepciunea și cu vârsta și cu harul înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor.

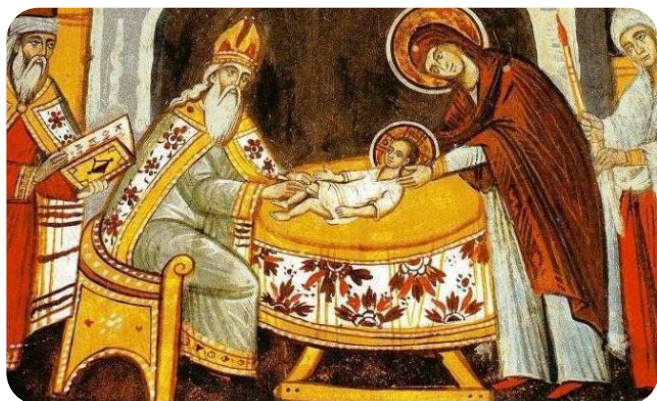
TĂLCUIRI

Împlinindu-se opt zile de la Naștere, Domnul nostru Iisus Hristos a binevoit a primi tăierea împrejur, pe de o parte ca să îplinească legea, cum spune în Evanghelie: N-am venit să stric legea, ci s-o împlinesc, pentru că El se supunea legii, ca pe cei vinovați și robiți de dânsa să-i facă liberi, precum zice apostolul: A trimis Dumnezeu pe Fiul Său, Care S-a născut sub lege, ca pe cei de sub lege să-i răscumpere; iar pe de alta ca să se arate că a luat trup adevărat și să astupe gurile eretice, care ziceau că Hristos n-ar fi luat trup omenesc, ci cu nălucire S-ar fi născut.

Drept aceea, S-a tăiat împrejur, ca să fie arătat omenirii; pentru că de nu S-ar fi îmbrăcat cu trupul nostru, apoi cum ar fi fost cu putință să se taie împrejur nălucirea, iar nu trupul, fiindcă grăiește Sfântul Efrem Sirul: „Dacă n-a fost trup, pe cine a tăiat Iosif împrejur? Cel ce a fost cu trup adevărat S-a și tăiat împrejur ca un om, și cu sângele Său S-a roșit Pruncul, ca un fiu omenesc și, durând-L, plângea, precum se cădea firii omenești”.

Pentru aceea S-a tăiat împrejur la trup, ca să ne aducă nouă duhovnicească tăiere împrejur; pentru

că, sfârșindu-se legea cea veche, care era după trup, a început cea nouă, duhovnicească. Precum omul cel vechi, trupesc, tăia împrejur pe omul cel simțit, așa și cel duhovnicesc este dator a-și tăia împrejur patimile cele sufletești: iuțimea, mânia, zavistia, mândria, necurăția și alte păcate. Iar a opta zi S-a tăiat împrejur, scriindu-ne nouă cu sângele Său viața cea viitoare, care de învățători se socotește a fi a opta zi. Astfel, Ștefan, făcătorul canonului din această zi, în cântarea a patra, zice: „Închipuiește viața cea neîncetată a veacului al optulea ce va să fie, în care Stăpânul S-a tăiat împrejur”. Sfântul Grigorie de Nissa grăiește așa: „Cea de a opta zi s-a așezat prin lege, ca veacul al optulea, ce va să fie prin optime, să mi-l însemneze mie”.

Tăierea împrejur a Domnului frescă

Se cuvine a ști și aceasta: că tăierea împrejur în Așezământul cel vechi era rânduită în chipul Botezului și al curățirii păcatului strămoșesc, măcar că acela nu se curăța cu totul prin tăierea împrejur, până la sângele lui Hristos cel de voie vărsat pentru noi, pentru că tăierea împrejur era numai închipuire a înainte curățirii celei adevărate, iar nu adevărată curățire, pe care a săvârșit-o Domnul nostru, scoțând păcatul din mijlocul lumii și pironindu-l pe Cruce. Iar în loc de tăierea împrejur din legea cea veche, a legiuit Botezul darului celui nou, care este din apă și duh. Tăierea împrejur a fost atunci ca o pedeapsă pentru păcatul cel întâi făcut și spre semnul acesta, cum că pruncul ce se taie împrejur este zămislit întru fărădelegi, după cuvântul lui David: ...în păcate m-a născut maica mea; pentru care rana rămâne pe trupul pruncului.

Dar Domnul nostru era fără de păcat, deși în toate S-a asemănat nouă, în afară de păcat; precum șarpele de aramă făcut de Moise în pustie era șarpe numai cu asemănarea, dar fără veninul șarpelui, așa și Hristos era om adevărat, dar nepărtaș păcatului omenesc și

S-a născut din Maică fără de prihană și fără de bărbat, mai presus de fire.

Nu se cădea Lui să rabde acea rană a păcatului, adică a tăierii împrejur, după lege, ca unul Care era fără de păcat și dătător de lege, dar de vreme ce a venit să ia asupra Sa păcatele a toată lumea, după cum grăiește Apostolul: Neștiind de păcat, pentru noi s-a făcut păcat; deci ca și cum ar fi fost păcătos, a suferit tăierea împrejur, fiind fără de păcat. Apoi mai mare smerenie a arătat Stăpânul nostru în tăierea împrejur decât în nașterea Sa.

Pentru că prin naștere a luat asupra Sa numai chipul omenesc, după cum grăiește Apostolul: Întru asemănarea omenească făcându-Se și cu chipul S-a aflat ca omul, iar prin tăierea împrejur a luat asupra Sa chipul păcătosului, suferind ca și un păcătos rana cea rânduită pentru păcat. Pentru ceea ce nu era vinovat a pățimit ca un vinovat, cum grăiește David: Cele ce n-am jefuit, atunci am plătit; de care păcat nu sînt părtaș, pentru acela am suferit durerea tăierii împrejur.

Deci, a voit ca să primească tăiere împrejur, începînd înainte de a pătimi pentru noi, și gustînd acel pahar, pe care voia să-l bea până în sfîrșit, grăind pe Cruce: Săvîrșitu-s-a. Vârșă picături de sînge dintr-o parte a trupului, până ce din tot trupul va curge sângele pîraie; în pruncie începe a răbda și la pătimire se deprindea; ca, atunci când va fi bărbat desăvîrșit cu vîrsta, să rabde cu înlesnire patimile cele mai cumplite: pentru că din tinerețe se cuvine omului a se deprinde la nevoințele cele bărbătești. Viața omenească este plină de osteneli, fiind ca o zi, avînd nașterea dimineața, iar seara sfîrșitul; că de dimineață, adică din scutece, Omul - Dumnezeu Hristos iese la lucrul Său prin osteneli, fiind în osteneli din tinerețe și spre lucrarea Sa până în seara aceea când soarele s-a întunecat și s-a făcut întuneric pe tot pămîntul până la al nouălea ceas; căci grăiește către iudei: Tatăl Meu până acum lucrează și Eu lucrez.

Dar ce lucrează Domnul nostru? Mîntuirea noastră; căci mîntuire a lucrat în mijlocul pămîntului. Iar ca s-o lucreze desăvîrșit, se apucă de dimineață, adică din tinerețe de lucru, începînd a răbda durere trupească și cu inima suferind pentru noi ca pentru fiii Săi, până ce se va închipui întru noi Hristos. De dimineață, cu sângele Său începe a semăna, ca spre seară să adune rodul cel frumos al răscumpărării noastre.

Apoi s-a pus numele fericitului prunc „Iisus”, nume care s-a dat din cer de Arhanghelul Gavriil în vremea când a binevestit Preacuratei Fecioare zămislirea Lui și mai înainte până a nu se zămisli în pânțece, adică mai înainte până a nu se învoi Preasfânta Fecioară cu cuvintele binevestitorului, sau mai înainte până a nu zice: Iată roaba Domnului, fie mie după cuvântul tău. Pentru că la acele cuvinte ale ei, îndată Cuvântul lui Dumnezeu trup s-a făcut, sălășluindu-Se în preacuratul și preasfântul Ei pânțece.

Deci, acest preasfânt nume, Iisus, care s-a spus de înger mai înainte de zămislire, I s-a dat la tăierea împrejur Domnului Hristos, ca o încredințare despre mântuirea noastră; pentru că „Iisus” înseamnă „Mântuitor”, precum mai înainte a tălmăcit același înger lui Iosif, în vis, arătându-se și zicându-i: Vei da numele Lui „Iisus”, pentru că Acela va mântui pe poporul Său din păcate. Încă și Sfântul Apostol Petru, mărturisind despre numele lui Iisus, zicea: Nu este întru nimeni altul mântuire, pentru că nu este nici un alt nume sub cer, dat între oameni, întru care se cade a ne mântui.

Acest mântuitor nume, Iisus, mai înainte de toți vecii era pregătit în sfatul Sfintei Treimi, și până acum păzit spre a noastră mântuire; iar acum ca un mărgăritar de mult preț s-a adus spre răscumpărarea neamului omenesc din vistieriile cele cerești și s-a dat prin Iosif, întru adevărea tuturor; apoi cele neștiute și cele tănuite ale înțelepciunii lui Dumnezeu, întru numele acesta s-au arătat. Acest nume ca un soare a strălucit lumii, după cum grăiește prorocul: Va răsări vouă, celor ce vă temeți de numele Meu, soarele dreptății.

Ca un mir bine mirositor a umplut lumea de bună mireasmă. Ca un mir este vărsat numele Său, nu ținut în vas, ci vărsat; căci până când mirul este în vas, până atunci mireasma lui este înăuntru; iar când se varsă, îndată buna lui mireasmă umple văzduhul. Puterea numelui lui Iisus era tănuită în sfatul cel mai înainte de veci, acoperindu-se ca într-un vas; iar după ce din cer s-a vărsat pe pământ acest nume, îndată ca niște mir plin de arome, prin buna mirosire a darului, de la vărsarea pruncescului sânge la tăierea împrejur, a umplut lumea. Și toată lumea acum mărturisește că Domnul Iisus Hristos este întru slava lui Dumnezeu Tatăl.

Arătată s-a făcut puterea numelui lui Iisus, căci acest minunat nume a mirat pe îngeri, a bucurat pe oameni și a înfricoșat pe diavoli, pentru că și diavo-

lii cred în El și se cutremură. Apoi de numele acesta tremură iadul, tremură cele dedesubt, se scutură puterea întunericii, cad cei ciopliți, se gonește întunericii idoleștii îndrăcirii; iar lumina dreptei credințe răsare și luminează pe tot omul ce vine în lume.

La acest nume prea mare al lui Iisus tot genunchiul se pleacă, al celor cerești, al celor pământești și al celor de dedesubt. Acest nume al lui Iisus este armă tare asupra potrivnicilor, precum zice Sfântul Ioan Scărarul: „Totdeauna cu numele lui Iisus să bați pe cei potrivnici, pentru că armă mai tare decât aceasta nu vei afla nici în cer, nici pe pământ”. Acest nume prea scump, Iisus, o! cât de dulce este inimilor celor ce iubesc pe Iisus Hristos! O! cât este de dorit celui ce-L are pe El! Căci Iisus este iubire și dulceață. Acest preasfânt nume Iisus, o! cât este de iubit robului și legatului pentru Iisus, celui robit pentru dragostea Lui!

În minte să fie Iisus, pe limbă Iisus; Iisus se crede cu inima întru dreptate, Iisus se mărturisește cu gura spre mântuire. Ori umblând, ori șezând, ori ceva lucrând, Iisus să fie pururea înaintea ochilor. N-am crezut - zice Apostolul -, a ști ceva între voi, fără numai pe Iisus; căci Iisus, celui ce se plânge către Dânsul, îi este luminare a minții, frumusețe a sufletului, sănătate a trupului, veselie a inimii, ajutor întru necazuri, bucurie întru mâhnire, iar iubitorului Său, plată și răsplătire.

S-a scris cândva numele cel nespus al lui Dumnezeu - după cum povestește Ieronim - pe o tăbliță de aur, ce se purta pe capul arhierelui celui mare. Se scrie acum dumnezeiescul nume al lui Iisus cu sângele cel vărsat la a Lui tăiere împrejur, și se scrie nu în aur, materialnic, ci duhovnicesc, adică în inimile și în gurile robilor lui Iisus, precum s-a scris întru a Apostolului Pavel, despre care s-a zis: Vas ales Îmi este acesta, ca să poarte numele Meu. Apoi ca o preadulce băutură, preadulcele Iisus dorește să fie purtat numele Său în vas; căci cu adevărat dulce este celor ce-l gustă cu dragoste, despre care se grăiește în psalmi: Gustați și vedeți că bun este Domnul. Pe acela gustându-l prorocul, strigă: Iubi-Te-voi, Doamne, virtutea mea.

Pe Acesta gustându-l Apostolul Petru, zice: Iată, noi am lăsat toate și în urma Ta am mers, căci către cine altul să mergem? Tu ai cuvintele vieții veșnice. Prin această dulceață li s-au îndulcit sfinților pătimitori chinurile cele amare, încât și de cea mai amară moarte nu s-au temut, ci strigau, zicând: Cine ne va despărți pe noi de dragostea lui Dumnezeu? Necazul,

primejdia sau sabia? Nici moartea, nici viața, fiindcă dragostea este mai tare ca moartea.

Deci în care vas dorește să se poarte cu adevărat acea dulceață a numelui lui Iisus? În cel de aur, ca aurul lămurit în ulceaua primejdiilor și a necazurilor, care ca și cu niște pietre scumpe se împodobește cu rănilile cele suferite pentru Iisus, strigând: Eu rănilile Domnului Iisus pe corpul meu le port. Un vas ca acesta trebuie acelei dulceți.

În unul ca acesta numele lui Iisus dorește să fie purtat. Nu în zadar Iisus, la luarea numelui Său, varșă sânge în tăierea împrejur, voind aceasta, ca vasul, ce va purta numele Său, să se roșească cu sânge. Că după ce Domnul a câștigat vas ales numelui Său pe Apostolul Pavel, îndată a adăugat, zicând: Eu îi voi spune, câte i se cade lui să pătimească pentru numele Meu. Caută la vasul Meu, cel sângerat și rănit. Așa se scrie numele lui Iisus, cu roșeala sângelui, cu durerile și chinurile celor ce până la sânge suferă, nevoindu-se împotriva păcatului.

Deci, te sărutăm, cu dragoste, o, preadulce nume al lui Iisus, ne închinăm cu osârdie preasfântului Tău nume, o! preadulce și întru tot îndurate Iisuse, lăudăm numele Tău cel prea mare, Mântuitorule Iisuse, umilindu-ne față de sângele cel vărsat în tăierea împrejur! Pruncule cel fără de răutate și Doamne cel desăvârșit! Și ne rugăm bunătății Tale celei mari, pentru preasfânt numele Tău, pentru prea scump sângele Tău ce s-a vărsat, și pentru Maica Ta cea fără de prihană, care fără stricăciune Te-a născut, să reverși asupra noastră mila Ta cea bogată, să îndulcești inimile noastre prin Tine însuși Iisuse, să aperi și să ne îngrădești de pretutindeni cu numele Tău!

Însemnează-ne și ne pecetluiește pe noi robii Tăi cu acest nume, Iisuse, ca și în veacul ce are să fie, ai Tăi să fim și cu îngerii să slăvim preacinstitul și de mare cuviință numele Tău, Iisuse, și să-l cântăm în veci. Amin.

<https://www.resurse-ortodoxe.ro/text/cu-vant-la-taierea-imprejur-a-domnului-nostriu-iisus-hristos>

SINAXAR

Sfântul Vasile s-a născut în anul 329 (330) dintr-o familie evlavioasă în Cezareea Capadociei. Mama sa se numea Emilia, iar tatăl său era retorul Vasile. Bunica sa după tată era Macrina cea Bătrână, fostă ucenică a Sfântului Grigorie Taumaturgul, avusese de suferit în timpul persecuțiilor lui Dioclețian (284-305). Vasile era unul din cei zece frați, dintre care trei vor fi episcopi: Vasile, Grigorie de Nyssa, Petru de Sevasta,- cinci vor fi monahi, cei trei dinainte, la care se adaugă Naucratis și Macrina cea Tânără; vor fi șase sfinți în familia mare: Sfânta Macrina cea Bătrână, Sfânta Emilia, Sfântul Vasile, Sfântul Grigorie (de Nyssa), Sfântul Petru, Sfânta Macrina cea Tânără. Bunica Macrina, împreună cu mama lor, Emilia, și sora lor, Macrina cea Tânără, i-a crescut pe copii în duh creștin. Sfântul Vasile va spune despre sine mai târziu, într-o scrisoare: „Am păstrat în mine aceeași învățătură pe care am primit-o de la răposata mea mamă și de la bunica mea Macrina. Această credință n-am modificat-o nici mai târziu, când m-am mai maturizat, ci doar am adâncit-o, dar tot pe linia pe care mi-au transmis-o părinții încă de la început. Ca și sămânța, care din mică se face mare prin creștere, dar în ființa ei rămâne aceeași și soiul ei nu se schimbă, dar prin dezvoltare ea se desăvârșește, tot așa înțeleg că și învățătura mea despre

Dumnezeu s-a adâncit și s-a desăvârșit pe măsură ce am crescut, încât cea de azi a luat locul celei de atunci, dar în fond e aceeași”

Conținutul creștin al educației pe care tânărul Vasile o primește în sânul familiei sale i-a fost transmis prin evlavie, căci, după mărturia Sfântului Grigorie de Nazianz, trăsătura caracteristică pe care Sfântul Vasile a primit-o de la strămoșii săi a fost pietatea.

Sfântul Vasile și-a continuat educația în școlile din Cezareea Capadociei, unde l-a cunoscut pe Sfântul Grigorie Teologul apoi în școlile din Constantinopol și, în fine, la Atena. A avut profesori vestiți: Libaniu, Proheresiu și Himeriu. A încheiat o prietenie strânsă cu Sfântul Grigorie de Nazianz. Viața lor studențească e model pentru teologii de totdeauna. Cunoșteau doar două drumuri: al școlii și al Bisericii.

Sfântul Vasile s-a întors în patrie pe la anul 355. Un biograf al Sfântului Vasile spune că suferințele fizice de care a avut parte toată viața și nevoia de a lua mereu medicamente l-au împins către studiul medicinei.

Primul pas concret pe calea desăvârșirii sale în lumina Evangheliei a fost făcut de Sfântul Vasile prin primirea Tainei Sfântului Botez la anul 357, după care întreprinde o călătorie în Egipt Palestina, Celesiria și Mesopotamia, pentru a-i întâlni pe cei mai renumiți

asceți, înainte de această călătorie, a făcut o primă împărțire a averii sale la săraci. S-a întors hotărât să organizeze viața monahală după criteriul obștei. Pentru acest scop l-a chemat pe Sfântul Grigorie Teologul la mănăstirea înființată de el în Pont pe malul râului Iris, nu departe de satul Annesi. El îmbina munca manuală cu rugăciunea și cu râvna intelectuală. Aici a scris Regulile vieții monahale (Regulile mari și mici) și a pus bazele Filocaliei, împreună cu Sfântul Grigorie.

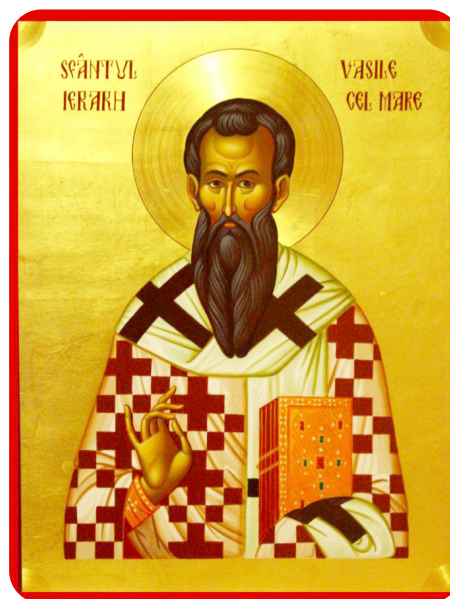
Vasile a fost hirotonit preot de Episcopul Eusebiu, devenindu-i acestuia un bun sfătuitor, în 368, cu prilejul unei mari foamete, Sfântul Vasile a organizat admirabil asistența socială și a făcut a doua împărțire a averii sale săracilor.

În 370, murind episcopul Eusebiu, Sfântul Vasile a fost ales în locul acestuia. Deși era în floarea vârstei, consumat de asceza severă, ca episcop al Cezareii, devenit mitropolit al Capadociei și ierarh peste dioceza din Pont Sfântul Vasile a început să reorganizeze Biserica de sub jurisdicția sa, înlăturând abuzurile clerului din vremea aceea. Sfântul Vasile s-a impus printr-o uriașă activitate dogmatică, pastorală și socială. În urma atitudinii sale față de arianism și a manevrelor împăratului Valens, dioceza i-a fost împărțită în două, cu două capitale episcopale: Cezareea și Tyana.

Sfântul Vasile a susținut lupta Sfântului Atanasie cel Mare contra arienilor și a apărât învățătura creștină niceeană. Este remarcabilă în acest sens poziția pe care a avut-o Sfântul Vasile când l-a întâlnit pe guvernatorul Modest trimisul împăratului Valens cu misiunea de a-l face să îmbrățișeze arianismul, sau cel puțin să se împace cu arienii. Referitor la poziția sa demnă și neînfricată contra împăratului Valens, susținător al ereziei ariene, și la felul cum au biruit ortodocșii în frunte cu Sfântul Vasile într-una din disputele cu arienii, literatura patristică ne transmite această întâmplare:

„Odinioară, de nelegiuitul împărat Valens (364-378), în cetatea Niceea, s-au apropiat căpeteniile ereziei ariene cerând ca, din soborniceasca biserică cea din cetatea aceea, să gonească poporul dreptcredincios, iar Sfântul Locaș să-l dea adunării lor celei ariene. Și a făcut așa împăratul cel rău, el însuși fiind eretic: a luat, adică, biserica de la cei dreptcredincioși, cu sila, și a dat-o arienilor, apoi s-a dus în Constantinopol. Drept aceea, în mare mahnire fiind toată mulțimea dreptcredincioșilor, a sosit acolo marele Vasile, apărătorul cel de obște al Bisericilor, la care toată mulțimea

celor dreptcredincioși venind, cu strigare și cu tânguire, i-a spus strâmbătatea ce li s-a făcut lor de împărat. Iar Sfântul, mângâindu-i pe ei cu cuvintele sale, îndată s-a dus la împărat, la Constantinopol și, stând înaintea lui, i-a zis: «Cinstea împăratului stă în judecata sa. Iar înțelepciunea zice: Dreptatea împăratului la judecată se vede. Deci pentru ce, împărate, ai făcut judecată nedreaptă, izgonind pe dreptcredincioși din Sfânta Biserică și dând-o rău credincioșilor?» Zis-a lui împăratul: «Tot la învinuire te întorci, Vasile? Nu ți se cuvine ție să fii așa». Răspuns-a Vasile: «Se cuvine mie pentru dreptate a muri». Și înfruntându-se ei și împotrivindu-se, sta acolo de față mai marele bucătarilor împărătești, numit Demostene, acela, vrând să ajute arienilor, a spus ceva cu glas încet ocărând pe Sfântul. Iar Sfântul a zis: «Vedem aici și pe necărturarul Demostene». Iar stolnicul, rușinându-se, iarăși a grăit ceva împotriva. Sfântul i-a zis: «Lucrul tău este să ai grijă de mâncări, nu să fierbi dogmele Bisericii». Și a tăcut Demostene rușinat.

Sfântul Vasile Cel Mare

Iar împăratul, pe de o parte, mâniindu-se și, pe de alta, rușinându-se, a zis lui Vasile: «Să mergi tu între dânșii să faci dreptate, dar așa să judeci, ca să nu judeci cu părtinire poporului de-o credință cu tine». Iar Sfântul a răspuns: «De voi judeca cu nedreptate, apoi și pe mine la surghiun să mă trimiți și pe cei de o credință cu mine să-i izgonești și Biserica să o dai arienilor». Și, luând Sfântul scrisoarea de la împărat, s-a întors la Niceea. Și, chemând pe arieni, le-a zis lor: «Iată, împăratul mi-a dat mie putere ca să fac judecată între voi și între dreptcredincioși pentru biserica pe

care ați luat-o cu sila». Iar ei au răs-puns lui: «Deci judecă, dar după judecata împăratului». Iar Sfântul le-a zis: «Să mergeți, și voi arienii și voi dreptcredincioșilor, și să închideți biserica și, încuind-o, să o pecetluiți cu pecetile, voi cu ale voastre și aceștia cu ale lor, și să puneți de amândouă părțile păzitori. Și mergând mai întâi voi, arienii, să vă rugați trei zile și trei nopți și, după aceasta, să vă apropiați de biserică. Și de se vor deschide sin-gure, cu rugăciunile voastre, ușile bisericii, apoi să fie a voastră biserică în veci. Iar de nu, ne vom ruga noi o noapte și vom merge cu litie, cântând, la biserică și de se vor deschide nouă, să o avem pe ea în veci. Iar de nu se vor deschide nici nouă, nici vouă, apoi, iarăși, a voastră să fie biserica». Și plăcut a fost cuvântul acesta înaintea arienilor. Iar drept-credincioșii se mârșeau asupra Sfântului, zicând că nu după dreptate, ci după frica împăratului a făcut judecata. Și, luându-se multe măsuri de pază de către amândouă părțile, Sfânta Biserică străjuită a fost cu tot dinadinsul, pecetluită și întărită. Și, rugându-se arienii trei zile și trei nopți și de biserică apropiindu-se, nu s-a făcut nici un semn. Și se rugau de dimineață până la al șaselea ceas, strigând: «Doamne, miluiește!», și nu s-au deschis ușile bisericii și s-au dus fără dar și rușinați. Atunci, marele Vasile, adunând pe toți dreptcredincioșii, cu femeile și copiii, au ieșit din cetate la biserică Sfântului Mucenic Diomid, făcând acolo priveghere de toată noaptea, apoi au mers dimineața cu toții la cea sobornicească biserică pecetluită, cântând: «Sfinte Dumnezeule, Sfinte Tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi». Apoi, stând înaintea ușii bisericii, a zis către popor: Ridicați mâinile voastre și strigați cu dinadinsul: «Doamne, miluiește!». Și aceasta făcându-se, a poruncit Sfântul ca să se facă tăcere și, apropiindu-se de ușă, a însemnat-o cu semnul crucii de trei ori și a zis: «Bine este cuvântat Dumnezeul creștinilor, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor». Și, glăsuind tot poporul: «Amin!», îndată s-a făcut cutremur și au început a se sfârâma zăvoarele, au căzut întăriturile, s-au dezlegat pecetile și s-a deschis ușa, ca de un vânt și furtună mare, și s-a lovit ușa de zid. Iar dumnezeiescul Vasile a început a cânta: «Ridicați porțile voastre, ridicați-vă porțile cele veșnice și va intra împăratul slavei». Și, intrând Vasile în biserică, cu toată mulțimea dreptcredincioșilor, și săvârșind dumnezeiasca slujbă, a slobozit pe popor cu veselie. Iar mulțimea fără de număr de arieni, văzând acea minune, s-a lepădat de credința ei cea rea și la cei dreptcredincioși s-a adăugat. Și, aflând și împăra-

mul de o judecată dreaptă ca aceasta a Sfântului Vasile și de minunea aceea preaslăvită, s-a mirat foarte și a defăimat urâciunea relei credințe ariene, însă, orbindu-se de răutate, nu s-a întors la credința cea dreaptă și a pierit rău după aceea. Că, biruit și rănit fiind el în război, în părțile Traciei, a fugit și s-a ascuns într-o șură de paie. Iar următorii lui, înconjurând șura cu foc, au aprins-o și, acolo, împăratul arzând, și-a dat sfârșitul. Și a fost moartea aceasta a împăratului, după moartea Sfântului Vasile, dar în același an, întru care Sfântul s-a mutat către Domnul.”

Sfântul Vasile a încercat să împace Bisericile orientale făcând apel la Sfântul Atanasie și la Papa Damasus. A avut o inițiativă asemănătoare și în cazul relațiilor dintre Occident și Orient, confruntate atunci cu schisma meletiană.

Sfântul Vasile a fost un suflet mare, cu o minte pe cât de laborioasă, pe atât de exactă. A luptat pentru alinarea suferințelor celor mulți, nefăcând discriminare între oameni și credințele lor. A înființat instituții de asistență socială: azil ospătarie, casă pentru re-educarea fetelor alunecate, spital (și de leproși), școli tehnice. Toate aceste așezăminte erau cunoscute sub numele de Vasiliada.

Sfântul Vasile a împodobit serviciul divin cu Sfânta sa Liturghie, ce se săvârșește de zece ori în cursul anului bisericesc.

A fost pretutindeni prezent. A menținut legătura cu profesorul său Libaniu, i-a sprijinit moral și financiar pe tinerii cei mai dotați din școli, convins fiind că Biserica are nevoie de întăriri permanente pentru atingerea scopurilor ei divino-umane.

Personalitate polivalentă, Sfântul Vasile a excelat ca nimeni altul în toate activitățile pe care le-a întreprins. A fost un preot de excepție, mare liturghisitor și prieten de nădejde, pedagog de clasă și organizator înăscut (poate de aceea a fost numit de contemporani „un roman printre greci”), teolog profund și un adevărat om de știință. Toate acestea la un loc parcă nu întregesc portretul acestui ilustru bărbat al Bisericii. O muncă uriașă, desfășurată pe parcursul unei vieți relativ scurte, pentru că Sfântul Vasile a trecut la cele veșnice pe 1 ianuarie 379, la doar 49 de ani, fiind numit încă de pe atunci cel Mare. Era cel Mare ca exponent al doctrinei creștine și ca autor de omilii folositoare de suflet, mai mare încă în viața practică, în rolul său de prelat al Bisericii și de om al faptelor.

<https://seminariasi.ro/viata-sfantului-vasile-cel-mare>

DICTIONAR LITURGIC

Anaforua Sfântului Vasile cel Mare

În cadrul Sfintei Liturghii, preotul rostește, în numele poporului, o rugăciune lungă, în care aduce mulțumită lui Dumnezeu-Tatăl, pentru mântuirea împlinită de Fiul, prin Sfântul Duh. Termenul vine din greacă, însemnând „punere înainte”. Prima, scrisă de Vasile cel Mare, numită de liturgiști „anafora bizantină a sfântului Vasile cel Mare”. Se întrebuițează doar de zece ori pe an.

În timpul Sfintei Liturghii a Sfântului Vasile Cel Mare după „cântarea de biruință” anaforua continuă expunând învățătura despre om și despre opera mântuitoare împlinită de Hristos. Expresiile sunt luate aproape în întregime din Sfânta Scriptură. Întâlnim aici o expunere detaliată a învățăturii despre natura omului creat de Dumnezeu, despre căderea lui, despre grija pe care Dumnezeu i-a purtat-o în continuare pregătindu-l pentru mântuire și despre lucrarea mântuitoare a lui Hristos. Și această expunere, ca de altfel întreaga anafora, se face într-o formă doxologică adresându-ne lui Dumnezeu Tatăl:

„Cu aceste fericite Puteri, Stăpâne, Iubitorule de oameni, și noi, păcătoșii, strigăm și grăim: Sfânt ești cu adevărat și Preasfânt și nu este măsură sfințeniei. Tale și drept ești întru toate lucrurile Tale; căci, cu dreptate și cu chibzuire adevărată, ne-ai adus toate; că, zidind pe om, luând țărână din pământ, și, cu chipul Tău, Dumnezeule, cinstindu-l, l-ai pus în raiul desfătării, făgăduindu-i, întru paza poruncilor Tale, viață fără de moarte și moștenirea veșnicilor bunătăți. Dar, neascultându-Te pe Tine, Adevăratul Dumnezeu, Care l-ai făcut pe dânsul, și amăgirii șarpelui supunându-se și, dat fiind morții, pentru păcatele sale, l-ai izgonit pe dânsul, cu judecata Ta cea dreaptă, Dumnezeule, din rai în lumea aceasta, și l-ai întors în pământul din care a fost luat, rânduindu-i lui mântuirea cea din a doua naștere, cea prin Însuși Hristosul Tău. Că nu Te-ai întors până la sfârșit de la zidirea Ta, pe care ai făcut-o, Bunule, și nici n-ai uitat lucrul mâinile Tale, ci, în multe chipuri, l-ai cercetat întru îndurările milei Tale: prooroci ai trimis, minuni ai făcut prin sfinții Tăi, care au bineplăcut Ție, din firecare neam; grăitu-ne-ai nouă prin gura proorocilor, slujitorii Tăi, mai înainte vestindu-ne mântuirea ce

avea să fie; Lege ne-ai dat spre ajutor; îngeri ai pus păzitori”.

Omul a fost creat de Dumnezeu după chipul Lui, din țărână și a fost așezat în rai „făgăduindu-i întru paza poruncilor Tale viață fără de moarte și moștenirea veșnicilor bunătăți”. Neascultarea de Dumnezeu ca urmare a „amăgirii șarpelui” a dus la căderea omului din starea primordială „dat fiind morții” și izgonit „din rai în lumea aceasta”. Dar, încă de la căderea lui, Dumnezeu i-a rânduit „mântuirea cea din a doua naștere, cea prin însuși Hristosul Tău”. În continuare este înfățișată purtarea de grijă a lui Dumnezeu față de om până la venirea lui Hristos, scoțându-se în evidență întreaga valoare a Vechiului Testament ca încetată pedagogie a iubirii, împlinită prin întruparea Cuvântului la „plinirea vremii”.

„Iar când a venit plinirea vremii, ne-ai grăit nouă prin Însuși Fiul Tău, prin Care și veacurile le-ai făcut. Care, fiind strălucirea slavei Tale și chipul ipostasului Tău și purtând toate cu cuvântul puterii Sale, nu răpire a socotit a fi asemenea Ție, lui Dumnezeu-Tatăl, ci Dumnezeu fiind, mai înainte de veci, pe pământ S-a arătat și cu oamenii a viețuit; și, din Sfânta Fecioară întrupându-Se, S-a smerit pe Sine, chip de rob luând, făcându-Se pe Sine asemenea cu chipul smeritului nostru trup, ca să ne facă pe noi asemenea chipului slavei Sale. Că, de vreme ce prin om a intrat păcatul în lume și prin păcat moartea, a binevoit Unul-Născut Fiul Tău, Cel ce este în sânurile Tale, Dumnezeule și Tată, să Se nască din femeie, din Sfânta Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria, făcându-se sub Lege, ca să osândească păcatul în trupul Său, pentru ca cei morți întru Adam să învieze întru Însuși Hristosul Tău. Și, viețuind El în lumea aceasta, dându-ne porunci de mântuire, scoțându-ne pe noi din rătăcirea idolilor, ne-a adus la cunoașterea Ta, a Adevăratului Dumnezeu și Tată, agonisindu-ne pe noi Sieși popor ales, preoție împărătească, neam sfânt. Și, curățindu-ne prin apă și sfințindu-ne cu Sfântul Duh, S-a dat pe Sine schimb morții, în care eram ținute, fiind vânduți sub păcat. Și, pogorându-Se, prin Cruce în iad, ca să plinească toate ale Sale, a nimicit durețile morții. Și, înviind a treia zi și cale făcând oricărui trup la învierea cea din morți, că nu era cu putință a fi ținut sub stricăciune Începătorul vieții, făcutu-S-a

începătură celor adormiți, Întâi-Născut din morți, ca să fie Însuși Începătorul tuturor în toate. Și, suindu-Se la ceruri, a șezut de-a dreapta slavei Tale, întru înălțime. Care iarăși va să vină ca să răsplătească fiecăruia după faptele sale”.

Sfântul Vasile cel Mare dezvoltă într-o amplă frescă doctrinară, folosind numeroase texte scripturistice, tema întrupării și lucrării mântuitoare a lui Hristos. El arată chenoza Fiului lui Dumnezeu, preluând textul clasic paulin (Filipeni 2, 6) pe care îl adaptează numindu-L pe Dumnezeu Tată, și afirmă ferm că Fiul este Dumnezeu adevărat, mai înainte de veci, combătând astfel erezia ariană care nega dumnezeirea Fiului. Rugăciunea surprinde aspectul ontologic al mântuirii aduse de Hristos, Care S-a făcut pe Sine „asemenea cu chipul smeritului nostru trup ca să ne facă pe noi asemenea chipului slavei Sale” „și înviind a treia zi... cale a făcut oricărui trup la învierea cea din morți”. Mântuirea are și un aspect recapitulativ Fiul lui Dumnezeu „făcându-se sub Lege ca să osândească păcatul în Trupul Său pentru ca cei morți în Adam să învieze întru însuși Hristosul Tău”. Si aspectul de jertfă este subliniat: Hristos „S-a dat pe Sine schimb morții, în care eram ținuți, fiind vânduți sub păcat”.

Prin întruparea, moartea și învierea Sa Hristos ne-a scos din rătăcirea idolească, ne-a adus la cunoașterea adevăratului Dumnezeu ca Tată și ne-a rânduit ca preoție împărătească, și, curățindu-ne prin apă și prin Duh, adică prin Taina Botezului și a Mirungerii, ne-a deschis calea spre înviere făcându-se „începătură celor adormiți, Întâi-Născut din morți”. Hristos S-a suit la ceruri și șade de-a dreapta slavei Tatălui și „iarăși va să vină ca să răsplătească fiecăruia după faptele sale”.

„Și ne-a lăsat nouă aduceri aminte de patima Sa cea mântuitoare, Acestea pe care le-am pus înainte, după poruncile Lui. Că, vrând să mergă la cea de voie și pururea pomenită și de viață făcătoare moarte a Sa, în noaptea în care S-a dat pe Sine însuși pentru viața lumii, luând pâine în sfintele și preacuratele Sale mâini, arătând-o Ție, lui Dumnezeu-Tatăl, mulțumind, binecuvântând, sfințind și frângând,

A a dat Sfinților Săi Ucenici și Apostoli, zicând: Luați mâncați, acesta este Trupul Meu, Care se frânge pentru voi spre iertarea păcatelor.

Asemenea și paharul, din roada viței luând, amestecând, mulțumind, binecuvântând și sfințind,

A dat Sfinților Săi Ucenici și Apostoli, zicând: Beți dintru acesta toți, acesta este Sângele Meu al Legii celei noi, Care, pentru voi și pentru mulți, se varsă spre iertarea păcatelor.

Aceasta să faceți întru pomenirea Mea, că, ori de câte ori veți mânca pâinea aceasta și veți bea paharul acesta, moartea Mea veți vesti, învierea Mea veți mărturisii”.

Actualizarea lucrării mântuitoare a lui Hristos se împlinește prin săvârșirea Sfintei Liturghii pe care Mântuitorul a întemeiat-o la Cina cea de Taină. Această Cină are o semnificație aparte în seria evenimentelor mântuitoare, fiind în legătură directă cu Crucea și „moartea Sa de viață făcătoare”, tocmai pentru că, prin participarea la Sfânta Liturghie și împărțirea cu Trupul și Sângele Domnului, roadele lucrării mântuitoare a lui Hristos devin accesibile tuturor celor ce cred într-Însul, până la sfârșitul veacurilor. Slujirea Sfintei Liturghii este o poruncă a Mântuitorului, prin participarea la aceasta și împărțire căpătând puterea să-L mărturisim pe Hristos prin viața noastră. „Fiul lui Dumnezeu se imprima în noi în starea Sa de jertfă tocmai pentru a ne face să trăim jertfa Lui pentru noi, sau simțirea Lui capabilă de jertfă pentru noi, și să răspundem și noi cu jertfa noastră, sau cu renunțarea la mândria noastră sub impresia iubirii Sale până la jertfa pentru noi”(1).

„Deci, pomenind și noi, Stăpâne, patimile Lui cele mântuitoare, Crucea cea făcătoare de viață, îngroparea cea de trei zile, învierea cea din morți, înălțarea la ceruri, șederea de-a dreapta Ta, a lui Dumnezeu-Tatăl, și slăvita și înfricoșătoarea Lui a doua venire...”.

Ca o concluzie a expunerii lucrării lui Hristos se face anamneza principalelor acte mântuitoare: patimile, Crucea, îngroparea, învierea, înălțarea la ceruri, șederea de-a dreapta lui Dumnezeu și cea de-a doua venire. Anamneza lucrării veșnice a Fiului depășește timpul și amestecă prezentul, trecutul și viitorul (2). Intrăm astfel în veșnicia Împărăției lui Dumnezeu ieșind din liniaritatea timpului lumii acesteia.

„Ale Tale dintru ale Tale, Ție Ți-aducem de toate și pentru toate”.

Anamneza (recapitularea) lucrării mântuitoare a lui Hristos se revarsă în mod firesc în actul dăruirii noastre totale lui Dumnezeu concretizat în înălțarea de către preot, în numele întregii Biserici, a darurilor de pâine și vin. Mărturisim astfel că noi nu avem nimic al nostru, propriu, pentru a constitui din partea

noastră un dar vrednic de Dumnezeu, ci îi oferim din cele ce sunt de fapt ale Lui și anume pâine și vin pe care Mântuitorul a poruncit apostolilor Săi să le aducă lui Dumnezeu ca pârgă din cele pe care El le-a creat pentru oameni (3). Pâinea și vinul fiind hrana specifică omului care ne ține în viață devin un simbol al vieții noastre pe care o aducem lui Dumnezeu (4).

Dăruirea noastră și a întregii creații lui Dumnezeu, exprimată de înălțarea de către protos(primul dintre preoții slujitori) a darurilor de pâine și vin și de rostirea cuvintelor „Ale Tale dintru ale Tale, Ție Ți-aducem de toate și pentru toate”, își află împlinirea în momentul culminant al anaforalei și al întregii Liturghii și anume în epicleză, invocarea Duhului Sfânt peste noi și peste daruri.

„Pentru aceasta, Stăpâne Preasfinte, și noi, păcătoșii și nevrednicii robii Tăi, care ne-am învrednicit a sluji Sfântului Tău jertfelnic, nu pentru dreptățile noastre, că n-am făcut ceva bun pe pământ, ci pentru mila Ta și îndurărilor Tale, pe care le-ai vărsat cu prisosință peste noi, îndrăznind, ne apropiem de sfântul Tău jertfelnic și, punând înaintea celor ce închipuiesc Sfântul Trup și Sfântul Sânge al Hristosului Tău, Ție ne rugăm și de la Tine cerem, Sfinte al sfinților, cu bunăvoința bunătății Tale, să vină Duhul Tău cel Sfânt peste noi și peste Darurile acestea ce sunt puse înaintea și să le binecuvânteze pe dânsele și să le sfințească și să le arate:

Pâinea aceasta, adică, însuși Cinstitul Trup al Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Iar ceea ce este în potirul acesta, însuși Cinstitul Sânge al Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Care s-a vărsat pentru viața lumii.

[Prefăcându-le cu Duhul Tău cel Sfânt.] (5)

Urmându-i Sfântului Vasile ne mărturisim totala nevrednicie în aducerea Sfintei Jertfe „că n-am făcut ceva bun pe pământ”. Totuși, având în vedere bunătatea și îndurarea lui Dumnezeu pe care am evocat-o până acum, îndrăznim să cerem venirea Duhului Sfânt „peste noi și peste darurile acestea ce sunt puse înaintea și să le binecuvânteze pe dânsele și să le sfințească și să le arate” însuși Sfântul Trup și Sânge al Domnului. Sfințirea înseamnă primirea darurilor de Tatăl ca jertfă (6). Arătarea lor ca Trupul și Sângele Domnului se descoperă ochilor duhovnicești ai credinței și nu celor trupești: „Noi credem nu în ceea ce

vedem ci în altceva care nu se vede” (7) spune Sfântul Ioan Gură de Aur în legătură cu Sfintele Taine. În limbajul liturgic verbul «απαδείκνυμι» reprezintă o formă intensivă a sensului general de «a arăta» sau de «manifestare», având în contextul epiclezei sensul de sfințire sacramentală a darurilor și a credincioșilor. «Arătarea» pâinii și a vinului în Euharistia de la cea din urmă Cină se perpetuează în „memoria” Bisericii, în fiecare Euharistie făcută întru pomenirea Domnului, în oferirea darurilor către Tatăl și în rugăciunea ca Duhul Sfințeniei să pogoare peste daruri și peste credincioși. Astfel se manifestă „Cincizecimea euharistică” în sfințirea și arătarea credincioșilor ca moștenitori ai Împărăției și ca fii ai luminii și ai zilei, la sfârșitul rugăciunii euharistice (8).

„Iar pe noi pe toți, care ne împărtășim dintr-o pâine și dintr-un potir, să ne unești unul cu altul prin împărtășirea Aceluiași Sfânt Duh și pe nici unul dintre noi să nu ne faci a ne împărtăși cu Sfântul Trup și Sânge al Hristosului Tău spre judecată sau osândă...”

Epicleza continuă cu rugăciunea pentru unitatea credincioșilor care se împărtășesc „dintr-o pâine și dintr-un potir”, să se unească unul cu altul „prin împărtășirea Aceluiași Sfânt Duh”. Este scos astfel cu putere în evidență aspectul eclezial al împărtășirii la Liturghie, ca mijloc esențial de împlinire a unității Bisericii. Anaforaua Sfântului Vasile cel Mare înfățișează împărtășirea Sfântului Duh ca rod principal al cuminecării cu Trupul și Sângele Domnului și ca condiție a unirii mădularelor Bisericii. În teologia Sfântului Vasile noțiunea de «împărtășire a Sfântului Duh» desemnează „participarea la viața dumnezeiască prin lucrarea sfințitoare a Sfântului Duh”.(9) Împărtășirea tuturor „dintr-o pâine și dintr-un potir” ne conduce așadar la unirea cu Hristos și între noi în Biserică după chipul unității Sfintei Treimi, prin lucrarea sfințitoare a Sfântului Duh. Conștienți de marea taină pe care o reprezintă împărtășirea cu Trupul și Sângele lui Hristos, ne rugăm ca aceasta să nu ne fie spre judecată sau spre osândă.

Împărtășirea nu îi unește doar pe credincioșii adunați la slujbă, ci unește toată Biserica, de aceea anaforaua îmbrățișează întreaga Biserică triumfătoare și luptătoare. Ne rugăm astfel „să aflăm mila și har împreună cu toți sfinții” cu care ne împletim rugăciunea. „Afirmăm în acest chip, pe de o parte, că sfinților li s-a acordat deja sfințirea de la jertfa răscumpărătoare a lui Hristos și, în același timp, că Jertfa euharis-

tică unește într-un singur Trup tainic al lui Hristos pe toți care se împărtășesc și s-au pomenit în prezența ei”(10). Anafora și întreaga Liturghie se descoperă nu numai ca o rugăciune comună, a tuturor, ci și pentru toți. De aceea ne rugăm ca Dumnezeu să-i pome-nească „pe toți cei mai dinainte adormiți întru nădej-dea învierii și a vieții celei de veci”. Pomenirea de către Dumnezeu înseamnă tocmai viața veșnică, intrarea în Împărăția lui Dumnezeu.

Rugăciunea se răsfrânge asupra Bisericii „cea de la o margine până la cealaltă a lumii”, despre care ne aduce aminte că a fost câștigată „cu scump Sânge-le” lui Hristos, integrând toate nevoile, toate trepte-le, vârstele și situațiile concrete în marea rugăciune pentru comuniune și unitate, cimentată de legăturile de iubire ale Duhului Sfânt. Astfel se apleacă asupra nevoilor diferitelor categorii de credincioși, începând cu cei care „Ți-au adus Ție aceste daruri și de la care și prin care și pentru care au fost aduse acestea”. În continuare sunt pomeniți binefăcătorii bisericilor și săracilor, cei ce se nevoiesc pentru Dumnezeu, cărmuitorii țării și ai oștirii și întreg poporul cerând ca „pe cei buni în bunătate îi păzește, pe cei răi buni îi fă în bunătatea Ta”. Ne rugăm pentru tot ajutorul de la Dumnezeu atât în cele spirituale cât și în cele materi-ale amintindu-i pe cei aflați în situații deosebite: călă-tori, posedați de duhuri necurate, orfani, robi, închiși și pe toți „cei ce au trebuință de marea Ta milostivire... pe cei ce nu i-am pomenit din neștiință sau uitare sau pentru mulțimea numelor”. În concluzie ne rugăm lui Dumnezeu să fie „tuturor toate... Cel ce știi pe fiecare și cererea lui, casa și trebuința lui”. De asemenea ne rugăm să fim feriți de calamitățile de orice natură.

Un loc aparte îl ocupă pomenirea episcopului locu-lui, ca întâi stătător al Bisericii locale, alături de toți episcopii ortodocși și întreg clerul. Preotul, conști-ent de nevrednicia sa pentru măreața slujire care îi este încredințată, se roagă și pentru sine ca să nu se oprească, pentru păcatele sale, harul Sfântului Duh de la Darurile ce sunt puse înainte. „Ce fel de om tre-buie să fie, scrie Sfântul Ioan Gură de Aur cu referire la preot, cel ce se roagă pentru tot orașul - dar pentru ce spun tot orașul? - pentru toată lumea, care se roagă să facă pe Dumnezeu îndurător față de păcatele tu-turora, nu numai a celor vii ci și a celor morți?... Un-de-l vom pune pe preot când cheamă Duhul cel Sfânt, când săvârșește prea înfricoșătoarea jertfă și când atinge neconținut pe Stăpânul obștesc al tuturora? Cât de mare curăție, cât de mare evlavie îi vom cere?

Gândește-te ce fel trebuie să fie mâinile acelea care slujesc, ce fel trebuie să fie limba aceea care rostește acele cuvinte? Nu trebuie să fie oare mai curat și mai sfânt decât oricine altul sufletul care a primit atâta Duh?”(11)

„Pe noi pe toți ne primește în împărăția Ta, fii ai lu-minii și fii ai zilei arătându-ne; pacea Ta și dragostea Ta dăruiește-ne-o, Doamne, Dumnezeul nostru, că Tu toate ni le-ai dat nouă”.

În încheiere, ca o concluzie a întregii anaforale, se arată finalitatea eshatologică a participării la Litur-ghie și a împărtășirii, rugându-ne ca să ne primească Dumnezeu în Împărăția Sa dăruindu-ne pacea și dra-gostea Sa, astfel încât să ne unim cu toții în dreapta - slăvire a lui Dumnezeu:

„Și ne dă nouă cu o gură și o inimă a cânta și a slăvi preacinstul și de mare cuviință numele Tău, al Tată-lui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor”.

Unitatea Bisericii, fundamentată pe unitatea în credință, se împlinește în unitatea în dreapta slăvi-re a lui Dumnezeu pe care o cerem prin ecfonisul de la sfârșitul anaforalei. Acest ecfonis „unește în jurul Mielului lui Dumnezeu, întru Hristos, întreaga lume spirituală, începând cu Maica Domnului, cu sfinții și terminând cu toți - încât El însuși să fie totul în toți”(12) .

Note:

1. Pr. D. Stăniloiaie, Spiritualitate și comuniune în Liturghia Orto-doxă, Craiova, 1986, p. 278
2. Viu este Dumnezeu. Catehism pentru familie, trad. de Aurel Broșteanu și Părintele Galeriu, București, 1992, p. 370.
3. Sf. Irineu, Adversus haereses, cart. IV, cap. XVIII, 5 la Pr. P. Vinti-lescu, Liturghierul explicat, București, 1998, p. 248.
4. Vezi N.Cabasila, Tălcuirea Dumnezeieștii Liturghii, III, Bucu-rești, 1989, p. 32.
5. I Formula „Prefăcându-le cu Duhul Tău cel Sfânt” este un adaos introdus sub influența formularului anaforalei Sfântului Ioan Gură de Aur, unde își află locul de origine; Pidalionul, Mănăstirea Neamț, 1844, nota 1, litera d, la tălcuirea canonului 19 Laodiceea; Pr. Prof. Dr. Petre Vintilescu, Liturghierul explicat, București, 1998, p. 253.
6. Pr. D. Stăniloiaie, Spiritualitate și comuniune în Liturghia Orto-doxă, Craiova, 1986, p. 295.
7. Sf. Ioan Gură De Aur, Omilia VII la Ep. I către Corinteni, 1, la Pr. P. Vintilescu, op. cit., p. 258.
8. Pr. Prof. Boris Bobrinskoy, Împărtășirea Sfântului Duh, Bucu-rești, 1999, p. 246.
9. Ibidem, p. 259.
10. Pr. P. Vintilescu, op. cit., p. 280.
11. Sfântul Ioan Gură de Aur, Tratatul despre preoție, VI, 4, trad. de Pr. D. Fecioru, în Sfântul Ioan Gură de Aur, Sfântul Grigorie de Nazianz, Sfântul Efreem Sirul, Despre preoție, București, 1987, p. 126-127.
12. Mitropolit Nicolae Corneanu, Les efforts de Saint Basile pour l'unité de l'Eglise, în «Verbum Caro», nr. 90/1969, p. 43.

Pr. Florin Botezan

www.biserica-mihai-viteazul.ro